

Norges vassdrags- og energidirektorat

Sendes per e-post til:

uttalelse@nve.no
hehv@nve.no

Oslo, 26. august 2022

Deres ref.

Vår ref.
P3124/PGG

Ansvarlig advokat:
Pål Gude Gudesen

Grønlielva kraftverk – Søknad om utsatt byggefrist – Høringsuttalelse fra Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt

1. Innledning

Det vises til høringsbrev fra NVE av 2. juni, med frist for høringsuttalelse fra distriktet satt til 26. august d.å. Undertegnede bistår Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt.

2. Merknader om «bit for bit» nedbygging av beitearealene

NVE har i høringsbrevet særskilt bedt om tilbakemelding på eventuelle endrede forhold siden konsesjonssaken ble behandlet i 2017, og i forlengelsen av dette hvorvidt kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig. NVE har i hovedsak bedt Statsforvalteren om en uttalelse om kunnskapsgrunnlaget, men det vil også fra distriktets side knyttes merknader til dette da trolig den største trusselen for fortsatt reindrift i distriktet er den vedvarende «bit for bit» nedbyggingen av beiteområdene.

Med dette siktes til et stort antall enkelttiltak innenfor reinbeitedistriktet som gradvis bygger ned arealene og skaper influenssoner som påvirker reindriften negativt, slik at de aktive beiteområdene blir mer og mer marginalisert. Som NVE er kjent med kan disse tiltakene isolert sett og hver for seg ikke innebære større ulemper for distriktet, men sett i et samlet perspektiv (sumvirkninger) kan konsekvensene bli dramatiske.

Det er en kjensgjerning av Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt sammen med øvrige reinbeitedistrikt har blitt utsatt for en omfattende nedbygging av beitearealene gjennom et stort antall enkelttiltak opp igjennom årene. Som en konsekvens er beiteressursene i distriktet kraftig redusert, samt at de tradisjonelle flytt- og trekkleiene blir innsnevret og stadig mer utfordrende å ta i bruk.

I den forbindelse finner vi også grunn til å påpeke at Statsforvalteren i Nordland har forsøkt å se nærmere på den negative utvikling i reindriftnæringen i Nordlandsområdet, og forsøkt å se på sammenhengen mellom særlig tap av kalver og omfanget og nærheten til tekniske inngrep.

Det vises i sin helhet til Statsforvalterens vurdering og analyse av tilgjengelig data:

<https://www.statsforvalteren.no/contentassets/eb9fd9315d1f44caa7edcfea7fa6aa85/sammenheng-mellom-tap-av-reinkalver-og-narhet-til-storre-tekniske-inngrep.pdf>

3. Betydningen av området

Det aktuelle området som berøres av Grønlielva kraftverk må betegnes som en «flaskehals» i distriktet.

Bakgrunnen for denne begrepsbruken er at området markerer overgangen mellom de «rene» vinterbeitene lenger ut mot kysten (vest for Foldereid), og de øvrige årstidsbeiter, herunder vårbeiter, som begynner i dette området (øst for Foldereid).

I disse beiteområdene ligger helt sentrale flyttekorridorer for distriktet som knytter vinterbeitene i vest med de øvrige beitearealene i øst. Disse flyttekorridorene er preget av at området mellom Sørfjorden i nord og Foldafjorden (og Innerfolden) i sør er et av de smaleste partene i distriktet. Avstanden mellom Teplingan og Sørfjorden er i luftlinje snaut 13 km.

Konsekvensen av dette er at området er særskilt sårbart for negative påvirkninger, ettersom reinen ikke har valgmuligheter mellom alternative trasèer, og distriktet er helt avhengig av å kunne flytte mellom øst og vest.

Det er dette perspektivet som er avgjørende når NVE skal vurdere virkningene av tiltaket, basert på de endrede forhold og nye omstendigheter som vil beskrives nedenfor i pkt. 4. Slik gjennomgangen vil vise representerer de nye omstendighetene negative forstyrrelser i et slikt omfang at området allerede har en for stor negativ påvirkning.

4. Oversikt over nye forhold siden konsesjonssøknaden ble behandlet i 2017

Det bemerkes innledningsvis under dette punkt at enkelte av de forhold som trekkes frem her har utviklet seg gradvis over tid, da særskilt fra rundt 2015-2016. Det er like fullt distriktets oppfatning etter en gjennomgang av tidligere saksdokumenter at forholdene ikke var oppe eller ble vurdert ifbm. den opprinnelige søknaden. Det vises i den forbindelse til våre merknader i pkt. 6 nedenfor om behovet for konsekvensutredning.

Distriktet mener NVE bør være bevisst forholdet mellom de to parallelle konsesjonsprosesser i 2017 for Grønlielva kraftverk og Grytbogen kraftverk. NVE var da av den oppfatning at konsekvensene av begge kraftverkene ville være over tålegrensen for distriktet. Slik vi ser det forelå det høyst begrensede opplysninger/kunnskaper om konsekvensene i dette konkrete området, sett fra et reindriftsfaglig perspektiv. Dette var en mangel ved den opprinnelige konsesjonsprosessen som fremdeles ikke er reparert.

Slik distriktet ser det er forholdene vesentlig forverret i området de siste fem årene, sammenholdt med situasjonen som ble belyst på konsesjonstidspunktet.

For det første er det gitt konsesjon til Hellifossen kraftverk (Terråk) i etterkant av at det ble gitt konsesjon til Grønlielva. Dette kraftverket er ferdig utbygget og satt i drift. Kraftverket forsterker de negative konsekvenser og influenser for reindriften i Terråk området og påvirker den nordlige flyttleien i området negativt. Som en konsekvens blir behovet for øvrige flyttleier, da især i Grønli traktene viktigere. Det bemerkes at Hellifossen kraftverk kun befinner seg noen kilometer lenger unna (i luftlinje) sammenholdt med det tidligere planlagte Grytbogen kraftverk.

Endrede klimatiske forhold har også fått konsekvenser i området. Distriktet erfarer særlig at Åelva nordøst for Grønlielva har tendenser til å flomme over og dermed begrense det naturlige trekk i området. Som en konsekvens av dette opplevde distriktet i vår at en mindre flokk med simler og kalver oppholdt seg lenger i området rundt Grønlijellet/Grønlielv. Det er gode grøntbeiter i disse områdene.

Det er også en større aktivitet fra grunneiere i området Grønlielv og mot særlig Grytbogen. Dette gjelder en økt utmarksbruk og turisme.

Det trekkes frem at det er bygget en ny hytte midt i (den inntegnede) flyttleien til distriktet ved Erikfjellvatnet (nord for Grytbogen). Se kartutsnitt nedenfor.

Så vidt distriktet er bekjent er flere av hyttene rundt Erikfjellvatnet til utleie (med større antall sengeplasser) gjennom Folla utmarkslag. Utmarkslaget er en sammenslutning av grunneiere i området. Også sørvest på Heimsnesfjellet er det bygget opp en hytte rett i/ved flyttleien.

Det samme utmarkslaget har også aktivt jobbet for å utvide utmarksbruken i området, også med hensyn til turisme og næringsinntekter. Utmarkslaget har en egen facebook-side hvor det orienteres om aktivitetene:

<https://www.facebook.com/follautmarkslag/>

Distriktet vil særlig fremheve den omfattende økningen i scooterløyper i området. Scooterkjøring er en aktivitet som av reindriftsutøverne sammenlignes med de gamle ulveflokkene, når det gjelder påvirkning på reinen. I dette ligger at den negative påvirkninger fra scooterkjøring på reinen er betydelig.

Det samme utmarkslaget har også opparbeidet bebyggelse i utmarksarealene, ved å bygge flere større gapahuker, blant annet i tilknytning til scooterløyper.

Nærøysund kommune (etter sammenslåing) har også en utfalt ambisjon om å øke turismen og aktiviteten i området, hvilket blant annet synliggjøres gjennom kommunens planer om å bygge vei i veiklasse 4 og 5 fra Grytbogen til Heimsnes, på sydsiden av Heimsnesfjellet, og går helt inntil og parallelt med distriktets flyttlei. Søknaden ligger for tiden til behandling hos Statsforvalteren i Trøndelag, og det er nylig gjennomført konsultasjon mellom distriktet og Statsforvalteren.

Det vedlegges høringsbrev fra Nærøysund kommune om veien, samt kartvedlegg som viser veiens plassering. Det er verdt å merke seg at kommunen overhodet ikke nevner konsekvenser for reindriften i høringsbrevet.

Bilag 1: Høringsbrev om Grytbogvegen med kartvedlegg, datert 28.10.2019.

5. Betydningen av lønnsom utbygging

Vi merker oss at utbygger selv orienterer om at kraftverket etter at konsesjonen ble gitt viste seg ikke lønnsomt å gjennomføre, men at dette nå er vurdert annerledes i lys av de rådende kraftprisene.

I den forbindelse vil vi påpeke at OED i klagevedtaket om Grytbogen kraftverk la betydelig vekt på at prosjektet ikke ble vurdert som tilstrekkelig lønnsomt, det gjengis fra s. 10 i vedtaket:

«En samfunnsøkonomisk lønnsomhetsanalyse av et tiltak vil inkludere en vurdering av tiltakets privat- eller bedriftsøkonomiske lønnsomhet.»

Utbygger har beskrevet at prosjektet nå, basert på prognoser for fremtidige kraftpriser, er blitt lønnsomt. Det er uklart hvilke prognoser dette bygger på, all den tid regjeringens utfalte standpunkt er at kraftprisene for tiden (og i en tid fremover) vil være usedvanlig høye pga. blant annet krigssituasjonen i Europa.

Slik argumentasjonen fra departementet er lagt opp er det altså ekstraordinære omstendigheter som presser prisene opp. Det vil med denne bakgrunn være overraskende om NVEs prognoser ikke lenger anser de nåværende prisnivåer som «ekstraordinære», men derimot noe som vil bli en vedvarende tilstand i lang tid fremover.

Det forutsettes at NVE vil gå grundigere inn i lønnsomhetsanalysene til utbygger, dersom det vurderes å gi utsatt frist.

6. Søknaden må avslås

Slik det er redegjort for i dette høringssvar har det skjedd en betydelig utvikling i området siden 2017, som medfører at pressituasjonen for distriktet er langt mer alvorlig i dag enn hva den var når konsesjon ble gitt.

Tilsvarende er oppdatert kunnskap og forståelse om effektene og konsekvensene av ulike arealinngrep på reindriften, et betydelig moment i vurderingen. Det vises eksempelvis til LF-2019-7266, der Frostating lagmannsrett flere tiår etter opprettelsen av de opprinnelige høyspentledningene gjennom Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt, omsider konkluderer med at høyspentledningene før til negative konsekvenser for reindriften, herunder unnvikelse og merarbeid.

Under enhver omstendighet er tiltaket mangelfullt utredet hvilket er en mangel som uansett må repareres dersom NVE vurderer å gi utsatt frist. I henhold til forskrift om konsekvensutredning (FOR-2017-06-21-854) § 7 bokstav a skal:

«Følgende tiltak og planer etter andre lover skal alltid konsekvensutredes, men ikke ha melding:

a. tiltak i vedlegg II som behandles etter energi-, vannressurs- eller vassdragsreguleringsloven.»

I vedlegg II til forskriften pkt. 3 bokstav h er det presisert:

«h) Anlegg for produksjon av vannkraft»

Det følger da eksplisitt av forskriften at tiltaket skal konsekvensutredes. Det er ikke gjort tilfredsstillende ovenfor reindriften ved den opprinnelige

I dagens forskrift om konsekvensutredning er det tydelige krav til innholdet i konsekvensutredninger ved tiltak som berører reindriften. I forskriftens § 21 (3) fremgår det at:

«Samlede virkninger av planen eller tiltaket sett i lys av allerede gjennomførte, vedtatte eller godkjente planer eller tiltak i influensområdet skal også vurderes. Der hvor reindrifftsinteresser blir berørt, skal de samlede virkningene av planer og tiltak innenfor det aktuelle reinbeitedistriktet vurderes.»

Det er hverken i den opprinnelige søknaden eller i den nåværende søknaden foretatt noen vurdering av eksisterende planer og tiltak i distriktet og de samlede virkningene for distriktet som følge av eksisterende og planlagte tiltak. Dette er et absolutt saksbehandlingskrav etter forskriften.

Vi nøyer oss med å vise til distriktets uttalelse i anledning Skråvadalen kraftverk (deres ref. 202005163), der det er kommentert inngrepssituasjonen. Slik det fremgår i den aktuelle uttalelsen innebærer OEDs vurdering i klagevedtaket på Kalvatnan vindkraftverk at departementet har tatt en tydelig konklusjon på at distriktet er svært sterkt presset og befinner seg helt på smertegrensen av hva som tåles av nye tiltak.

Under slike omstendigheter er det ikke tilstrekkelig å vise til at dette tiltaket isolert sett er av begrenset betydning, da «bit for bit» politikken allerede har ført til at distriktet befinner seg på

smertegrensen. Det vises også til de særskilte utfordringene i dette konkrete området som er redegjort for ovenfor, og som viser at dette området i distriktet ikke tåler ytterligere utbygging.

Det bes om at undertegnede holdes orientert om all korrespondanse og øvrige dokumenter i saken.

Med vennlig hilsen
Dalan advokatfirma DA

Pål Gude Gudesen
Partner | Advokat
gudesen@dalan.no